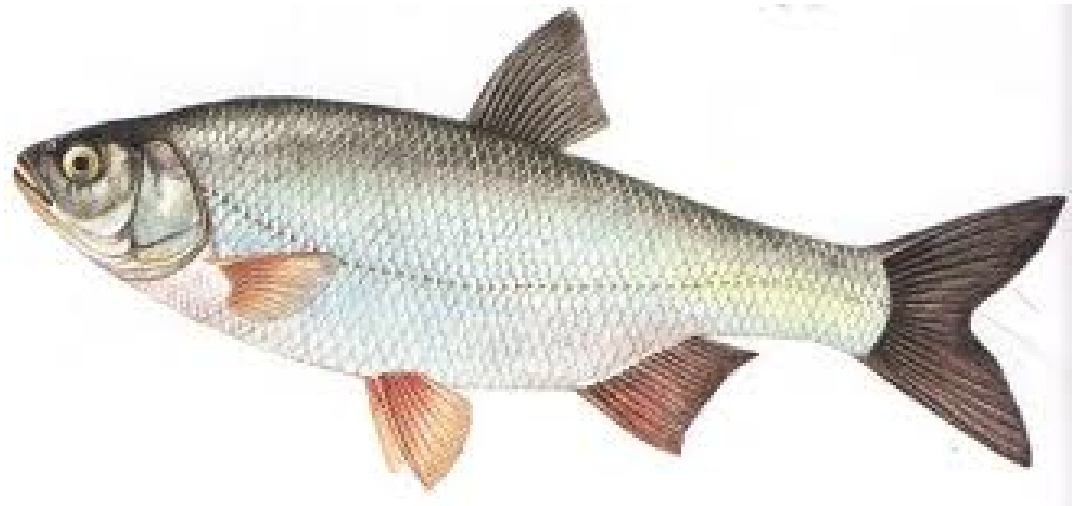
Balandis - karšių ir meknių metas

Parašė Jonas Jablonskis
Pirmadienis, 06 Birželis 2011 02:00

Nors pavasarį mėgstu žvejoti meknes, tačiau nemanau, kad tai ta žuvis, kur kimba apskritus metus. Šiaip ar taip, meknė priklauso karpinių šeimai, ir jai patinka, kai vanduo sušyla, kai prasideda tikras pavasaris. Panašiai elgiasi ir šapalai. Šios žuvys ne tik panašios savo išvaizda, jų gyvenimo būdas taip pat nedaug kuo skiriasi. Praktiškai tokiose vietose, kur laikosi šapalai, būna ir meknių. Tiesa, kalbama, kad šapalai nemėgsta meknių draugijos, ir atvirkščiai. Tą galima pastebėti, bet, kita vertus, kartais pagauni neblogų meknių ten, kur nuolat meškeriojami šapalai. Sunku ką nors pasakyti apie šių dviejų žuvų paplitimą, tačiau visi meškeriotojai sutiks, kad šapalą rasti lengva, o meknių tenka paieškoti kur kas ilgiau. Meknes žvejoju 6-7 m ilgio boloniška meškere. Tai bene pats geriausias jų žvejybos būdas, nes, kad ir kaip ten būtų, boloniškoji meškerė yra pritaikyta žūklauti upėje, ir iki šiol geresnio jos pakaitalo niekas nesugalvojo. Plūdę užsikabinu gana sunkią - apie 10 g. Pavasaris - toks metas, kai su lengvutėmis - plunksnos svorio - plūdėmis neapažaisi. Masalą metu tarp pagrindinėsir stovinčio vandens, kartais - tarp pagrindinės ir lėtesnės srovės, nelygu kokia upė, kokia vieta. Šiuo metu meknė masalą griebia gana aktyviai, tačiau čia galioja tam tikros taisyklės, kurių visada laikausi. Pavyzdžiui, niekada į jauką nededu didelių uodo trūklio lervų. Didesniosios skirtos tik ant kabliuko kabinti. O stambesnių musės lervų meknėms gaudyti apskritai nenaudoju - nededu nei į jauką, nekabinu nei ant kabliuko. Mažytės musės lervos, anglų vadinams "pink", yra veiksmingesnės. Esu įsitikinęs, kad pavasarį, meškeriojant šias žuvis, kuo smulkesnis jaukas ar masalas, tuo geriau. Meknės dar baikščios: prieš akis - nerštas. Kita vertus, upėje jau yra pakankamai išplauto maisto, kurį jos renka be jokio vargo. Tačiau negaliu sutikti su tais, kurie šneka, kad balandžio mėnesį dar reikia labai atsargiai naudoti įvairiausius kvapiuosius jauko priedus. Nieko panašaus. Kvapų jau galima dėti nedaug. Na, gal ne tiek kiek vasarą, šiek tiek mažiau, bet atsisakyti jų tikrai neverta. Dažniausiai naudoju "Sensas" firmos "Gardonix" kvapus. Bet pavasarį yra dar vienas "stebuklas" - kepintos kanapės, prieš kurį negali atsilaikyti nei viena žuvis. Balandžio mėnesį į jauką negalima numoti ranka. Daugelis mano, kad pavasarį žuvys ir taip aktyvios, tad kam čia mėtyti tą jauką. Tokia nuomonė man kelia tik juoką. Aišku, galima ieškoti žuvų susitelkimo vietų, mėginti ten jas meškerioti, tačiau nereikia pamiršti, kad jaukas skirtas ne vien tik žuvims privilioti, o ir tam, kad sulaikytų jas vienoje vietoje. Būtent ši jauko savybė pavasarį labai svarbi.

Šiuo metų laiku jaukinimas yra gana savitas, todėl pagrindinius jo principus norėčiau kiek paaiškinti. Nepateiksiu konkrečių receptų - dėti tiek ir tiek tarkuoto batono, tiek saulėgražų išspaudų ir panašiai. Ne receptūra, o jaukinimo taktika šiuo metu dažniausiai lemia sėkmę. Balandžio mėnesį maišau tokį patį jauką kaip ir vasarą. Dviejų su puse kilogramų jauko visiškai užtenka trijų keturių valandų žūklei. Sauso mišinio sudėtis nėra labai svarbi. Jo paskirtis - privilioti žuvų, o sulaiko meknes vienoje vietoje gyvuliniai jauko priedai - uodo trūklio ir musės lervos. Be abejo, gaminant jauką šioms žuvims, kaip ir kitoms, galioja pagrindinės jauko maišymo taisyklės: jaukas turi būti gerai sulipęs, kad srovė neišsklaidytų jo įvairiuose vandens sluoksniuose. Žvejojant meknes, žvyro dėti nebūtina, nes, kaip minėjau, gyliai nėra labai dideli. Jauką, prieš tai pasirinkęs orientyrą kitame upės krante, visada užmetu laidyne. Parinkus tinkamą orientyrą ir išmokus laidyti laidyne, jaukas visada kris į tą pačią vietą. Tiesa, orientyru nereikėtų rinktis karvės, nes ji gali tiesiog paėjėti į kairę arba į dešinę - jai visai nė motais, kad jūs ją išsirinkote kaip vienintelį, kitame krante esantį iškilų objektą. Laidynės man reikia tik todėl, kad žūklės nuotolis yra gana didelis. Gal jums atrodys keista, tačiau kalbėdamas apie jauką meknėms net nepaminėjau, koks jis turėtų būti, kokio reikėtų įsigyti - juk kiekvienam aišku, kad ir jauko, skirto meknėms, nėra. Štai čia ir yra visa jaukinimo taktikos esmė - jauko rutulio paskirtis yra nuskraidinti uodo trūklio ir musės lervas į žūklės vietą. Be abejo, negalima ignoruoti jauko kvapo ir kitų jo sudedamųjų dalių, bet tai yra tik antraeilis dalykas. Labai įdomią jaukinimo taktiką esu nusižiūrėjęs iš užsienio žvejų. Jie naudoja dviejų rūšių jauko rutulius. Pirmasis yra iš pilkojo - ne rudojo ar raudonojo - molio, sumaišyto su uodo trūklio arba musės lervomis, į molį priklausomai nuo srovės dedama žvyro (beje, molio galima įsigyti žūklės parduotuvėse). Tokie rutuliai uždedami pirmiausiai. Vėliau užmetami paprasto biraus jauko rutuliai, jie skleidžiasi greitai sudarydami kvapų ir smulkių maisto dalelių šleifą, kuris vilioja žuvis. Vėliau vanduo pradeda skaidyti molį, plauti iš jo lervas. Žuvis biraus jauko kvapai traukia į žūklės vietą, o maistingos lervos ilgam išlaiko jas vienoje vietoje. Parduotuvėse parduodamas molis vandenyje suformuoja ir savotišką debesėlį, ir svarbiausia - neužkemša žuvų žiaunų. Balandžio mėnesį žvejybos laiką renkuosi įprastai - jeigu diena apsiniaukusi, kibti gali ištisą dieną. Niekada nevažiuoju į žūklę anksti, nes jeigu rytas vėsokas, tai ne tik žvejui, bet ir žuvims būna šalta. Juk visi yra pastebėję, kad šiuo metų laku kibti pradeda tada, kai sušyla oras, kai pats geriau jautiesi.

Meknes pavasarį meškerioju per daug nenutoldamas nuo savo namų - Kauno meisto. Jas labai sėkmingai galima gaudyti net ir pačiame mieste - Panemunėje ar prie elevatoriaus. Čia Nemunas gana seklus - žvejybos gylis yra maždaug nuo dviejų iki dviejų su puse metro. Dažnai stebiu vietinius Kauno žvejus, dažnai su jais konsultuojuosi (tiek ant kranto, tiek savo parduotuvėje) ir pastebėjau, kad beveik visi jie naudoja, bent man, gana svetimą svarelių išdėstymo būdą. Šio būdo esmė yra šešių ar daugiau svarelių girlianda (1 pav.). Tačiau nuostabą kelia ne pati girlianda, o tai, kad pagrindinis svarelis -"slyvutė" - yra nutolęs per metrą ar net pusantro nuo kabliuko. Tas svarelis kartais būna slankiojantis, o kartais iš abiejų pusių fiksuojamas. Aš meknes žvejoju kitaip. Mano svareliai išdėstyti kur kas žemiau. Du trys, o kartai ir keturi yra virš pavadėlio ir toliau nejudanti "slyvutė". Visas svarelių svoris yra daug arčiau kabliuko. Atvirai kalbant, negaliu pasakyti, kuris būdas geresnis. Tačiau puikiai žinau viena -masalas turi plaukti su srove. Šiuo atveju nereikia ilgiau jo prilaikyti, kai net ranka junti kibimą. Plūdelę pristabdau tik labai lengvai, vos vos, trumpam ir tik tam, kad priekyje būtų

pavadėlis, o ne svarelis. Nes, kaip jau sakiau, pavasarį meknės yra baikščios ir atsargios - priekyje plaukiantis svarelis gali jas išbaidyti. Dėl šios priežasties nieko blogo negaliu pasakyti apie vietinių žvejų naudojamą ilgesnę girliandą. Šiuo atveju pagrindinis svarelis yra toliau nuo kabliuko, ir galbūt per daug sudėtingos žūklės technikos nebereikia.

Mėnesio viduryje meknės labai gerai "sukyla" Neryje. Tuo metu aš visuomet važiuoju Turžėnų link, ten, kur telkšo Zatyšių karjerai.

Patogu privažiuoti, dar pakankamai aukštas vanduo, ir svarbiausia, kad toje Neries vietoje visai netoli kranto yra gana ilga savotiška rėva. Čia aš niekada nežvejoju su boloniškąja meškere. Visada imu ilgą sudurtinę, nes meknės laikosi arčiau kranto, patogu įsitaisyti, be to, niekada nebūna per daug žmonių. Daug kas net nežino, kad čia yra tokia nuostabi meknių žūklės vieta. Kur kas daugiau meškeriotojų susirenka priešingame upės krante, ties Lapėmis. Tačiau tų vietų lankytojai ne tiek stengiasi pagauti meknę, šapalą ar kuoją, kiek "medžioja" žiobrius. Dar viena gera meknių žūklės vieta yra Nemune ties Zapyškiu. Daug kas, pravažiuodamas tas vietas ir matydamas pakilusį upės vandenį, net nesustoja - esą čia nėra ką veikti. Tačiau iš tiesų būtent čia yra tikras meknių ir šapalų eldoradas, prasidedantis nuo bažnyčios ir besitęsiantis žemyn upe tris ar keturis kilometrus. Šiose vietose yra gerai tas, kad jau balandžio mėnesį upė praktiškai nebeplukdo žolių. Gal kur ne kur jų pasitaiko, tačiau iš esmės vanduo ir dugnas švarus. Kartais pavažiuoju ir toliau nuo Kauno, Jurbarko link, tačiau čia jau greičiau karšių, o ne meknių žūklė. Nemanau, kad kituose Lietuvos rajonuose negalima rasti gerų meknių žūklės vietų. Yra upė - yra ir meknių. Žinoma, ne kiekvienoje upėje šių žuvų plaukioja tiek, kad būtų galima specialiai ruoštis jų žūklei. Bet niekas man neįrodys, kad tai nykstančios ir retos žuvys. Meknes reikia surasti, mokėti pakišti joms vieną ar kitą "skanėstą", sulaikyti žūklės vietoje. Juk žūklė - tai atradimai, ieškojimai, nusivylimai ir džiaugsmai, todėl visada stebiuosi, kai vienas ar kitas žvejys ieško paruoštų receptų. Argi ne įdomiau, turint bendresnių žinių, pačiam kai ką atrasti, suvokti ir galų gale pasidžiaugti geresniais ar kuklesniais pergalės vaisiais. Jau sakiau, kad balandį nulekiu ir karšių prie Nemuno, netoli Jurbarko ar dar žemiau. Mėnesio pabaigoje šios žuvys sujuda ir Nemuno žemupyje. O-o-o, kas tada ten darosi! Visi lekia, tik skuba - kuo daugiau ir kuo greičiau. Ant Atmatos ar Skirvytės betoninių krantinių žvejų - kaip musių.

J. Jablonskio svarelių sistemėlė meknėms žvejoti. Guminis stabdys reikalingas tam, kad greitai galima būtų pakeisti sistemėlę - nuėmus svarelius, žvejoti su slankiojančią "slyvute".

Dažnai nepaisoma jokių formų, o jau dugninių meškerių - tiesiog trūksta žodžių. Be abejo, į tas vietas suvažiuoja ir daug tikrąja to žodžio prasme gerų žvejų. Atvyksta nemažai ir sportininkų. Dažnai balandžio mėnesį žemupyje apsilankau ir aš. Bet apie jokias dugnines niekada net

nemąstau, man žūklė dugnine meškere apskritai yra miegalių užsiėmimas - užmetei, pramerkei vieną akį ir žiūri - sujudins kas nors tavo meškerės viršūnėlę ar ne. O jeigu meškerė yra kaip pagalys, tai ir žiūrėti nereikia - atsigulk ant žolės ir lauk, kol suskambės "telefonas". Tai iš tiesų neįdomu ir gana nesportiška. Todėl net žemupyje, norėdamas pajusti visą žūklės žavesį, ir vėl renkuosi boloniškąją meškerę. Tik plūdę imu kiek lengvesnę - 7-8 g. Mesti toli nereikia - apie dvidešimt metrų nuo kranto, nes ten jau gylis pakankamas - apie penki metrai. Žemupyje, žvejodamas pavasarinius karšius, jau nebevengiu didesnių kabliukų ir didesnio masalo (slieko ir pan.). Čia galioja lyg ir kiti dėsniai - žuvys agresyvesnės ir godžios. Iš savo praktikos galiu pasakyti, kad šiuo atveju energetinė teorija veikia vos ne visu šimtu procentų - karšis niekur nelakstys dėl vieno "sumuštinio", kai čia pat, po nosimi, pakištas geras "kepsniukas". Jaukinti karšius reikia ne tik gerai sulipusiu, bet ir žvyru pasunkintu jauku. Ypač tada, jeigu žvejojama Nemuno žemupyje, kur srovė yra didelė, kur paprastas jauko rutulys nunešamas tolyn kaip eilinis šapelis. Dažnai pavasarį karšius žvejoju ir tarp danbų ties Rambyno kalnu. Tik kartais žūklės nuotaiką gadina įvairiausio plauko pseudospiningautojai, kuriuos kiekvienas pamatęs pavadintų kabliautojais. Aš visada meškerioju priešdambyje, kur sukasi srovė. Galima gaudyti ir uždambyje, ten, kur susilieja sūkuriuotas ir ramesnis vanduo. Tačiau šioje vietoje žūklaudamas susiduriu su viena gana didele problema - jaukas čia išplaunamas taip greitai, kad net neįsivaizduoju, kiek centnerių reikėtų jo suberti.

Taigi priešdambyje žūklė yra patikimesnė ir geresnė - ir jaukas išsilaiko vienoje vietoje, ir masalą gali valdyti taip, kaip nori. Tiesą sakant, ne vien Nemuno žemupys garsėja karšiais. Niekam ne paslaptis ir nuo seno pavasarį žvejų mėgstamos tokios vietos kaip Gėgės, Leitės ar Šyšos upės - Nemuno intakai, kuriuose meškeriotojų - kaip mišrainėje žirnelių. Kiekvienas, atvykęs prie šių ar kitų Nemuno intakų, gerai mato, kas ten darosi. Atrodo, lyg Lietuvoje nebūtų kitų vietų ar kitų upių. Man kartais keista, jog žmonės važiuoja šimtus kilometrų, kad galėtų pasitrinti šonais "kolchoze", kad pajustų tą malonumą, kai kas nors nuolat "permeta" tavo meškerę, kad įsitikintų, koks nuostabus pro ausis lekančių svetimų svarelių garsas. Juk Lietuvoje yra daug kitų ne mažiau šaunių vietų. Va visai neseniai, grįždamas ir Alytaus, sustojau Balbieriškyje, ten kur į Nemuną įteka Peršekės upelis. Nuostabi netoli plento esanti vieta, ir svarbiausia - ji gerai visiems žinoma. Sustojau norėdamas pažiūrėti, koks vanduo, kaip atrodo upelis, o kaip - Nemunas. Nors ilgiau pasilikti neketinau, tačiau ties Peršeke praleidau vos ne dvi valandas. Labiausiai mane sužavėjo paprasti vietiniai žvejai, net sakyčiau, vaikai, profesionaliai mekeriojantys strepečius. Buvo malonu pasižiūrėti ir pasikalbėti. Meškerės paprastos, neįmantrios, tačiau kaip jie užmeta, kaip plūdę valdo, kaip pakerta - duokdie, kievienam taip sugebėti.

Karšių važiuoju ne tik į žemutinę Nemuno dalį, bet ir aukščiau Kauno. Ypač mėgstu vietas netoli garsiojo Darsūniškio, tik čia sėkmingai žūklei reikia vienos sąlygos - vanduo turi būti šiek tiek nukritęs (o taip paprastai būna balandžio pabaigoje). Darsūniškis iš tiesų yra fantastiška vieta, nes čia susirenka labai dideli gigantiškų karšių būriai, čia plaukioja ir didžiulės kuojos, kokių žemupyje retai pagausi, nors nedaug, bet pasitaiko ir šapalų, kurie visada tarsi stengiasi įrodyti, koks beviltiškai plonas tavo valas. Darsūniškyje žvejoju visai kitaip nei Nemuno

žemupyje - vietoje boloniškosios meškerės renkuosi 9-10 m ilgio sportinę meškerę be ritės ar net ilgesnę sudurtinę meškerę. Tiesą pasakius, lietuviai yra gana konservatyvūs meškeriotojai - naujovės kelią mūsų krašte skinasi gana sunkiai. Jiems sportinė teleskopinė meškerė vis dar kelią nuostabą, o brangiai kainuojanti sudurtinė 14 m ilgio meškerė yra tikras akibrokštas. Pastaruoju metu važinėdamas po Vakarų Europą pastebėjau, kad beveik devyniasdešimt procentų žvejų (ne sportininkų, o mėgėjų!) žūklauja būtent ilgomis meškerėmis be ritės. Jie seniai suprato jų privalumus, tas emocijas, kurias suteikia sportiniai įrankiai eilinėje žūklėje, jie seniai įsisamonino, kad nors ir labai brangus, bet šiuolaikinis įrankis suteikia žūkliai kur kas daugiau žavesio. Be abejo, geros kokybės sudurtinės ar teleskopinės meškerės yra brangios ir ne kiekvienam įkandamos. Tačiau yra ir kita medalio pusė. Mūsų šalyje žvejai dažnai mano, jog tokios meškerės yra skirtos tik sportinės žūklės varžyboms - greitam aukšlių, mažų kuojų ar plakiukų gaudymui. Bet tai ne tiesa. Tiesiog eilinis stereotipas, kurio reikia atsikratyti. Visai neseniai Varšuvos parodoje "Targy Wedkarskie" kalbėjausi su Europoje labai žymiu prancūzų čempionu Jean Desque, kuris man aiškiai pasakė, kad Prancūzijos vidaus vandenyse nėra daug žuvų, ir jis nemanąs, jog žuvų kiekiu ir įvairove prancūzai lenkia mus, bet mūsų ir jų žvejybos būdai skiriasi. Pavyzdžiui, teleskopinėmis iki 5 m ilgio meškerėmis be ritės prancūzai gaudo aukšles arba nedideles kuojas, o didesnes žuvis meškerioja jau sudurtinėmis - kur kas ilgesnėmis - meškerėmis. Prancūzijoje, be abejo, priklausomai nuo vandens telkinio labai populiarios tolimos užmetimo "Match" ar boloniškosios meškerės.

Taigi, nė žodžio apie mūsų tautiečių taip pamėgtus universalius ir visiems žūklės atvejams pritaikytus "teleskopus" ar neaiškios paskirties pigias, bet "bedvases" meškeres.

Galima į tai žiūrėti iš vienos ar iš kitos pusės, galima neigti, juoktis, tačiau visa tai bus tik eilinis provincialumo pavyzdys. Kiekvienas Vakarų Europos meškeriotojas žvejybą traktuoja kaip malonumą, kap poilsį, kaip hobį. Juk tikras filatelistas niekada neperka spaudos pašto ženklų - jis visada ieško to, kas patenkintų jo aistrą, kas suteiktų išskirtinumo. Tą patį galima pasakyti ir apie žūklę, jeigu ją traktuosime kaip sportą, kaip rekreacinį mūsų gyvenimo reiškinį, jeigu to nevertinsime lengvai pagautos žuvies kilogramais.

"Karšius visada žvejoju priešdambyje, kur sukasi srovė (tamsesnė dėmė, pažymėta K). Uždambyje - pernelyg greitai išplaunamas jaukas (KKK)

"Žvejys ir žuvis", Nr. 4, 2000 m. balandis Jonas Jablonskis